

ผลทางกฎหมายจากการรับพันธะข้อ 8 ต่อการทำธุรกรรมกับประเทศที่เป็นภาคีและมีใช้ภาคี
ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

นางสาวทัชชมัย ฤกษ์สุด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-958-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018438

119198648

LEGAL EFFECTS FROM THE ACCEPTANCE OF ARTICLE VIII
ON THE BUSINESS TRANSACTIONS WITH MEMBER AND NON-MEMBER COUNTRIES
OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND (IMF)

MISS TASHMAI RIKSHASUTA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

DEPARTMENT OF LAW

GRADUATE SCHOOL

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1992

ISBN 974-581-958-1

#C171037 : สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ

คำสำคัญ : พันธะข้อ 8 / กองทุนการเงินระหว่างประเทศ

ทัชชฌัย ฤกษ์สุต : ผลทางกฎหมายจากการรับพันธะข้อ 8 ต่อการทำธุรกรรมกับประเทศที่เป็นภาคีและมีใช้ภาคีของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (LEGAL EFFECTS FROM THE ACCEPTANCE OF ARTICLE VIII ON THE BUSINESS TRANSACTIONS WITH MEMBER AND NON-MEMBER COUNTRIES OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND (IMF))

อาจารย์ที่ปรึกษา : อ.ศักดา ธนิตกุล, 301 หน้า. ISBN 971-581-958-1.

วัตถุประสงค์สำคัญของวิทยานิพนธ์นี้ มุ่งหมายที่จะศึกษาถึงผลทางกฎหมายของการรับพันธะข้อ 8 ต่อการทำธุรกรรมระหว่างประเทศของไทยว่า เมื่อประเทศไทยมีการเปิดเสรีทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อการค้า การลงทุนของไทยในต่างประเทศ และการที่ประเทศต่าง ๆ จะเข้ามาติดต่อสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุนกับประเทศไทย ประเทศไทยจะประสบปัญหาหรือไม่อย่างไรในการทำธุรกรรมกับประเทศที่มีการควบคุมการปริวรรตเงินตรา และกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราของไทยจะเป็นอุปสรรคหรือไม่ต่อการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ โดยพิจารณาจากการทำธุรกรรมทั้งกับประเทศภาคีและมีใช้ภาคีของกองทุนฯ

ผลการศึกษาพบว่า พันธะข้อ 8 มีผลโดยตรงต่อการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ หลักการสำคัญของพันธะข้อ 8 มี 3 ประการ โดยหลักการเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงจากการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับเงินตราและการรับแลกเปลี่ยนเงินสกุลของตนที่ต่างประเทศถืออยู่นั้น ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ทั้งประเทศสมาชิกและมีใช้สมาชิกกองทุนฯ ต่างก็มิได้กระทำการขัดกับหลักการดังกล่าวเลย ดังนั้นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกรรมระหว่างประเทศตามพันธะข้อ 8 จึงมีประเด็นเดียวคือการที่รัฐมีข้อจำกัดทางการเงินเพื่อธุรกรรมเดินสะพัดระหว่างประเทศและการที่กองทุนฯ ยินยอมให้รัฐมีการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา การที่รัฐสมาชิกกองทุนฯ จะพบอุปสรรคในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งเกิดจากการที่รัฐคู่สัญญามีข้อจำกัดทางการเงินหรือการควบคุมทางด้านเงินตราหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการปรับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้เข้ากับองค์ประกอบของพันธะข้อ 8 มาตรา 2(ข) และแนวทางในการแก้ปัญหาก็เป็นไปตามข้อตกลงกองทุนฯ ในการที่รัฐสมาชิกทำธุรกรรมกับรัฐที่มีใช้สมาชิกกองทุนฯ รัฐสมาชิกจะต้องพบอุปสรรคจากการที่รัฐที่มีใช้สมาชิกมีข้อจำกัดทางการเงินและการควบคุมทางด้านเงินตรา แนวทางในการแก้ปัญหาก็เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีแนวทางในการแก้ปัญหาก็ใช้ได้ทั้ง 2 กรณี คือ การระบุข้อกำหนดให้คู่สัญญาปฏิบัติตาม การทำความตกลงแบบทวิภาคี และการเข้าเป็นภาคีในองค์การประกันการลงทุนพหุภาคี แต่การทำความตกลงทวิภาคีกับประเทศที่มีความไม่มั่นคงทางการเมือง เช่น กัมพูชา ควรจะมีการตั้งคณะกรรมการร่วมทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศดังกล่าวเพื่อให้การค้า การลงทุนของไทยในประเทศนั้นได้รับความคุ้มครองแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในภายหลัง และเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราของไทยก็พบว่ามิได้สร้างอุปสรรคหรือปัญหาโดยตรงต่อการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ เป็นเพียงแต่กลไกของรัฐที่ใช้ในการควบคุมการไหลเข้าออกของเงินตราเท่านั้น

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....กฎหมายระหว่างประเทศ.....

ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*ทัชชฌัย ฤกษ์สุต*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ศักดา ธนิตกุล*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*.....*.....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

##C171037 : MAJOR INTERNATIONAL LAW
KEY WORD : ARTICLE VIII / INTERNATIONAL MONETARY FUND
TASHMAI RIKSHASUTA : LEGAL EFFECTS FROM THE ACCEPTANCE OF ARTICLE
VIII ON BUSINESS TRANSACTIONS WITH MEMBER AND NON-MEMBER COUNTRIES
OF THE INTERNATIONAL MONETARY FUND (IMF). THESIS ADVISOR :
MR.SAKDA THANITKUL, 301 pp. ISBN 974-581-958-1.

This study was conducted in order to study the legal effects from the acceptance of Article VIII on international business transactions of Thailand. The study has revealed (1) whether and how Thailand will face any problems in business transactions with those countries with foreign exchange control when Thailand has opened the monetary system freely which benefits both Thai trading and investment abroad and when other countries want to have business transactions and investments in Thailand, and (2) whether Thai exchange control regulations will obstruct the international business transactions by considering the business transactions with IMF'S member and non-member countries.

The result of the study suggests that Article VIII directly affects the business transactions. Article VIII has 3 main principles. According to the principles about the avoidance of discriminatory currency practices and the convertibility of foreign-held balances, most member and non-member countries have not acted against them; consequently, there is only one obstacle for business transactions according to Article VIII, which is the restrictions for current international transactions and the IMF'S permission for countries to control foreign exchange. Whether IMF'S member countries will face any obstacles caused by parties' exchange restrictions or control in business transactions among member countries depends on the adaptation of facts to the components of Article VIII Section 2 (b) and the solution should be in accordance with the IMF'S agreements. Member countries having business transactions with IMF'S non-member countries will face obstacles caused by non-member countries' foreign exchange restrictions and control. The solutions to this will be according to international laws. However, there are other solutions applicable to both cases : stipulating in the contracts for parties to act accordingly, reaching the bilateral agreement and participating in the Multilateral Investment Guarantee Agency. In reaching the bilateral agreement with the countries with an unsettled political situation such as Cambodia, however, there should be an economic joint committee between Thailand and Cambodia so as to protect Thai trading and investment in case there is a change in the government. Besides, the speculation on Thai exchange control regulations indicates no direct obstacles or problems for international business transactions. Those regulations are merely governmental office work which are used as the currency control.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา.....กฎหมายระหว่างประเทศ.....
ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย และ อาจารย์ศักดิ์ดา ธนิตกุล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ประอร กลิ่นอวล อาจารย์สุวิชัย โรจนวานิช และอาจารย์เอกชัย นลละ ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจนเป็นที่เรียบร้อย ทั้งได้กรุณาให้เอกสารที่มีประโยชน์ในการค้นคว้าแก่ผู้เขียน ขอขอบคุณ คุณสมจรรย์ กองรอด ที่ให้ความช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จ และขอขอบคุณผู้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทุกท่านที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์

และท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณธนาคารกสิกรไทย ที่ได้มอบทุนอุดหนุนในการวิจัย และค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	24
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	25
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	25
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	25
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	25
2 หลักกฎหมายของกองทุนการเงินระหว่างประเทศตามพันธะข้อ 8 และข้อ 14	27
2.1 พันธะข้อ 8.....	28
2.1.1 การหลีกเลี่ยงการตั้งข้อจำกัดในการชำระเงินเพื่อธุรกรรม เดินสะพัด.....	29
2.1.1.1 ขอบเขตและความหมายของพันธะข้อ 8	
มาตรา 2(ก).....	30
- ข้อจำกัดทางการเงิน (RESTRICTIONS).	30
- การชำระและการโอนเงิน (PAYMAENT AND TRANSFERS).....	37

-	ธุรกรรมเดินสะพัดระหว่างประเทศ (CURRENT INTERNATIONAL TRANSACTIONS).....	41
2.1.1.2	ขอบเขตและความหมายของพันธะข้อ 8	
	มาตรา 2(๗).....	54
-	สัญญาแลกเปลี่ยน (EXCHANGE CONTRACTS).....	62
-	ที่เกี่ยวกับสกุลเงิน (INVOLVE THE CURRENCY).....	65
-	สมาชิก (ANY MEMBER).....	68
-	ขัดต่อ (CONTRARY).....	69
-	ระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา (EXCHANGE CONTROL REGULATIONS).....	70
-	ระเบียบควบคุม... ของสมาชิกนั้น (OF THAT MEMBER).....	77
-	อันใ้ช้อยู่หรือตราขึ้นสอดคล้องกับข้อตกลงฯ นี้ (MAINTAINED OR IMPOSED CON- SISTENTLY WITH THIS AGREEMENT).....	78
-	ไม่มีผลบังคับ (UNENFORCEABLE).....	81
2.1.2	การหลีกเลี่ยงจากการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับเงินตรา	
	ขอบเขตและความหมายของพันธะข้อ 8 มาตรา 3.....	88
-	การใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา (MULTIPLE EXCHANGE RATES).....	89

-	การจัดการเงินตราอย่างลำเอียงหรืออย่างเลือกปฏิบัติ (DISCRIMINATORY CURRENCY ARRANGEMENTS) ..	95
2.1.3	การรับแลกเปลี่ยนเงินสกุลของตนที่ต่างประเทศถืออยู่ ขอบเขตและความหมายของพันธะข้อ 8 มาตรา 4.....	100
2.2	พันธะข้อ 14.....	106
	ขอบเขตและความหมายของพันธะข้อ 14.....	108
-	การดำเนินการของกองทุนฯ เกี่ยวกับข้อจำกัดต่าง ๆ.....	109
-	การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคของกองทุนฯ ต่อการที่รัฐจะเพิก ถอนข้อจำกัดทางการเงิน.....	111
-	การร้องขอของกองทุนฯ ไปยังรัฐสมาชิกเพื่อให้เพิกถอนข้อจำกัด ทางการเงิน.....	113
-	การมีข้อจำกัดทางการเงินของรัฐสมาชิกที่รับพันธะข้อ 8 และรัฐ สมาชิกที่รับพันธะข้อ 14.....	114
3	หลักกฎหมายและปัญหาของต่างประเทศเกี่ยวกับการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ กับประเทศที่เป็นภาคีและมีใช้ภาคีของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	116
3.1	ประเทศภาคีกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	117
3.1.1	หลักกฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการตั้งข้อจำกัดในการชำระเงิน เพื่อธุรกรรมเดินสะพัด.....	117
3.1.1.1	หลักกฎหมายและปัญหาตามพันธะข้อ 8 มาตรา 2(ก).....	118
-	ธุรกรรมเดินสะพัดระหว่างประเทศ.....	118
-	การให้ความเห็นชอบของกองทุนฯ.....	126

บทที่

หน้า

3.1.1.2	หลักกฎหมายและปัญหาตามพันธระข้อ 8	
	มาตรา 2(ข).....	140
	- สัญญาแลกเปลี่ยน.....	142
	- ความเกี่ยวข้องของสกุลเงิน.....	147
	- การเป็นสมาชิก.....	152
	- ระเบียบควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา...	154
	- ความสอดคล้องของระเบียบควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงินตรากับข้อตกลงกองทุนฯ...	163
	- การไม่มีผลบังคับของสัญญา.....	167
3.1.2	หลักกฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับ เงินตรา.....	175
3.1.3	หลักกฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินสกุลของ คนที่ต่างประเทศถืออยู่.....	177
3.2	ประเทศที่มีใช้ภาคีกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	178
3.2.1	ประเทศที่มีใช้ภาคีกองทุนฯ กับข้อตกลงกองทุนฯ.....	179
3.2.2	ประเทศที่มีใช้ภาคีกองทุนฯ กับข้อตกลงแกตต์.....	181
	ก. หลักกฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการตั้งข้อจำกัดทาง การเงินเพื่อธุรกรรมเดินสะพัด.....	184
	ข. หลักกฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับ เงินตรา.....	192
	ค. หลักกฎหมายและปัญหาเกี่ยวกับการรับแลกเปลี่ยนเงิน สกุลของคนต่างประเทศถืออยู่.....	194
3.2.3	ประเทศที่มีใช้ภาคีกองทุนฯ กับการตั้งระเบียบควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงินตรา.....	199

บทที่	หน้า
4 ปัญหาของประเทศไทยในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศกับประเทศที่เป็น ภาคีและมีใช้ภาคีของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	203
โครงสร้างกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราของไทย.....	203
4.1 การทำธุรกรรมกับประเทศภาคีกองทุนฯ.....	205
4.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราของ ประเทศไทยกับการหลีกเลี่ยงการตั้งข้อจำกัดในการชำระเงิน เพื่อธุรกรรมเดินสะพัด.....	210
4.1.1.1 ข้อจำกัดทางการเงิน.....	211
ก. การนำเข้า (IMPORTATION).....	212
- เงินบาท.....	212
- เงินตราต่างประเทศ.....	215
ข. การส่งหรือนำออก (EXPORTATION OR TAKING OUT).....	220
- เงินบาท.....	220
- เงินตราต่างประเทศ.....	221
: ข้อจำกัดเกี่ยวกับธุรกรรมเงินทุน (CAPITAL RESTRICTION).....	225
ก. การนำเข้า.....	225
ข. การส่งหรือนำออก.....	226
4.1.1.2 การควบคุมทางด้านเงินตรา.....	231
ก. การนำเข้า.....	231
ข. การส่งหรือนำออก.....	236

บทที่	หน้า
4.1.2	กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราของ ประเทศไทยกับการหลีกเลี่ยงจากการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับ เงินตรา..... 245
4.1.3	กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมแลกเปลี่ยนเงินตราของ ประเทศไทยกับการรับแลกเปลี่ยนเงินสกุลของตนที่ ต่างประเทศคืออยู่..... 250
4.2	การทำธุรกรรมกับประเทศที่มีใช้ภาคีกองทุนฯ..... 251
5	แนวทางในการแก้ปัญหา..... 261
5.1	การทำธุรกรรมกับประเทศภาคีกองทุนฯ..... 261
5.2	การทำธุรกรรมกับประเทศที่มีใช้ภาคีกองทุนฯ..... 266
5.2.1	รัฐที่มีได้เป็นสมาชิกกองทุนฯ ซึ่งเป็นคู่สัญญาที่ประชุมแกตต์ ตามข้อตกลงพิเศษเกี่ยวกับการปริวรรตเงินตรา (SPECIAL EXCHANGE AGREEMENT)..... 267
5.2.2	รัฐที่มีได้เป็นสมาชิกกองทุนฯ และมีได้เป็นคู่สัญญาที่ประชุม แกตต์ตามข้อตกลงพิเศษเกี่ยวกับการปริวรรตเงินตรา..... 267
	- หลักว่าด้วยความรับผิดชอบของรัฐตามกฎหมายระหว่าง ประเทศ (STATE RESPONSIBILITY)..... 268
	- หลักการใช้สิทธิโดยมิชอบ (ABUSE OF RIGHT)..... 269
	- การกระทำรีทอร์ชั่น (RETORSION)..... 271
5.3	การทำธุรกรรมกับประเทศภาคีกองทุนฯ และประเทศมิใช่ภาคีกองทุนฯ 272
5.3.1	การระบุข้อกำหนดให้คู่สัญญาปฏิบัติตาม..... 272
5.3.2	การทำความตกลงแบบทวิภาคี (BILATERAL AGREEMENT) 275

5.3.3 การเข้าเป็นภาคีในองค์การประกันการลงทุนพหุภาคี (MULTILATERAL INVESTMENT GUARANTEE AGENCY) หรือ MIGA.....	277
สรุปและข้อเสนอแนะ.....	281
บรรณานุกรม.....	292
ศัพท์บัญญัติ.....	296
ประวัติผู้เขียน.....	301